

Чубенко Антон Григорович, директор Державного навчального закладу післядипломної освіти «Навчально-методичний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму», доктор юридичних наук, професор

ЧЕРВОНІ ПРАПОРИ FATF

FATF розробила список червоних прапорів (підозрілих показників), які можуть бути використані для надання допомоги у виявленні зловживань публічними діячами під час ділових відносин з ними. Цей список червоних прапорів (підозрілих індикаторів) призначений для надання допомоги у виявленні підозрілої поведінки тих публічних діячів, які зловживають своїм посадовим становищем.

Водночас необхідно пам'ятати, що перелік показників не може бути застосований як «клеймо» до всіх публічних діячів. Утім FATF звертає увагу на такі підозрілі показники.

Високопосадовці, що намагаються приховати свою особистість. Публічні діячі мають інформацію, що їх статус у сфері фінансового моніторингу може сприяти виявленню їх незаконного поведіння. Це означає, що публічні діячі можуть спробувати захистити свою особистість, щоб запобігти її виявленню.

Розглянемо приклади способів реалізації таких намірів:

- використання корпоративних інструментів (юридичних осіб та правових механізмів), щоб приховати кінцевого бенефіціарного власника (контролера);
- використання корпоративних інструментів (трастів) без поважної бізнес-причини;
- використання посередників, коли це не відповідає звичайній діловій практиці або використовується, щоб приховати особистість публічного діяча;
- використання членів сім'ї чи близьких осіб як правовласників.

Специфічна поведінка та індивідуальні характеристики публічних діячів можуть спровокувати червоні прапори/рівні ризику або підозру. Ідеться про:

- використання корпоративних транспортних засобів (юридичних осіб та правових механізмів), щоб приховати а) власність, б) залучені підприємства, в) країни;
- публічні діячі роблять запити стосовно політики протидії відмиванню коштів та відносно публічних діячів;
- публічним діячам незручно надавати інформацію про джерело надходження коштів та багатства;
- інформація, яку надає публічний діяч, не відповідає інформації в загальнодоступних джерелах, як-от декларації про доходи або опублікованим офіційним зарплатам;
- публічні діячі не в змозі або не хочуть пояснювати причину ведення бізнесу в країні фінансової установи;
- публічні діячі надають неточну або неповну інформацію;
- публічні діячі прагнуть скористатися послугами суб'єкта первинного фінансового моніторингу, що найчастіше не влаштовує іноземних або важливих клієнтів;
- кошти неодноразово переказуються до або з країн, з якими публічні діячі нібито не мають зв'язків;
- публічним діячам було відмовлено у в'їзді в країну (відмова у візі);
- публічні діячі є резидентами країни, яка забороняє або обмежує певні права своїх громадян мати рахунки або власне майно в іноземній країні.

Посада, яку обіймає публічний діяч, та спосіб її представлення є важливим фактором. Можливий червоний прапор:

- публічний діяч має значні повноваження або доступ до державних активів і засобів, політики та операцій;
- публічний діяч має контроль над регулюючими органами, зокрема, щодо надання ліцензій та поступок;
- публічний діяч має формальну або неформальну можливість контролювати механізми, створені для запобігання і виявлення відмивання коштів/фінансування тероризму;
- публічний діяч активно применшує важливість його суспільної функції або суспільної функції, з якою він пов'язаний;
- публічний діяч не зазначає всі посади, які він обіймає (також і неофіційні);
- публічний діяч має можливість контролювати або впливати на урядові або корпоративні рахунки;
- публічний діяч частково або повністю контролює суб'єктів первинного фінансового моніторингу в приватному порядку або за посадою;
- публічний діяч (частково) володіє чи контролює (особисто або неофіційно) суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які є другою стороною або посередниками у фінансовій операції;

- публічний діяч є директором або кінцевим бенефіціарним власником (контролером) юридичної особи, що є клієнтом суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Наведемо приклади ризикованих галузей, віднесених до сектору промисловості, з яким пов'язаний публічний діяч:

- торгівля зброєю та оборонна промисловість;
- банківська справа та фінанси;
- підприємства, що діють у сфері державних закупівель;
- будівництво та (великі) інфраструктури;
- розвиток та інші види допомоги;
- діяльність з охорони здоров'я людини;
- гірничовидобувна промисловість;
- приватизація;
- надання комунальних послуг.

Зрештою, необхідно зауважити, що червоні прапори FATF внесено до «Методичних рекомендацій щодо виявлення публічних діячів та забезпечення проведення фінансового моніторингу їх фінансових операцій», оприлюднених Державною службою фінансового моніторингу України.